

Nr 401.

Av herr **Norman**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 290, med förslag till lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 m. m.

Kungl. propositionen nr 290 innehåller förslag till ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet av 21 mars 1862 m. m. Den huvudsakligaste förändringen, som härvid föreslås, är borttagandet av den graderade röstskalan och dess ersättande med lika rösträtt. — »Varje röstberättigad äger en röst».

Denna till synes enkla och från många håll som en rättfärdighetsåtgärd betecknade ändring blir, som också i propositionen erkännes, av »dubbel innebörd, en kommunal och en politisk». Den kommer icke blott att verka omläggande för bestämmanderätten inom kommunerna, utan därjämte indirekt på första kammarens sammansättning. Detta gör, att lagförslaget blir av mycket komplicerad natur och innebär genomgripande förändringar i hela vår statsförfattning.

Då det vidare är bekant, hurusom det största av de nuvarande regeringspartierna anser de nu föreslagna förändringarna vara endast ett första steg till ännu mer genomgripande sådana, och att från det hållet motionsledes yrkats på *allmän* rösträtt, såväl kommunal som politisk, — konkurs-, utskylds-, värnplikts- och flyttningsstreckens borttagande, — den politiska rösträttsålderns sänkande till 21 år för såväl män som kvinnor, valbarhet för såväl män som kvinnor till båda kamrarna och valbarhetsålderns till första kammaren sänkande till 30 år o. s. v., står det klart, att ett bifall till det föreliggande förslaget skulle innebära inledningen till ännu mer genomgripande radikala författningsändringar.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 4 saml. 176 häft. (Nr 401—402.) 1

Vid kravet på författningsändringar framhålles med styrka, att personlighetsprincipen skall bliva erkänd och genomförd. Även de mest radikala reformförslag, som förelegat, ha dock ej fullt genomfört personlighetsprincipen. I varje förslag har förekommit ett visst åldersstreck, var nu än gränsen blivit satt. Detta har givetvis orsakats därav, att man för de fulla medborgerliga rättigheternas utövande ansett den kvalifikation nödig, som ligger i uppnåendet av en viss ålder. De, som befinna sig under denna ålder, ha följaktligen ej ansetts äga den mognad och det omdöme, som bör fordras för att genom rösträttens utövande inverka på vår lagstiftning, detta ehuru även dessa underåriga äro personligheter.

Även de mest radikala förslagsställare dela sålunda upp personligheterna i landet i för rösträttens utövande kvalificerade och okvalificerade. Går man vidare på den vägen, måste det erkännas, att även de, som uppnått en viss ålder, besitta olika förutsättningar för att med sin röst inverka på landets eller kommunens angelägenheter. Vissa personer äga genom sin erfarenhet, sin utbildning, sitt yrke, genom bofasthet, familjeförhållanden eller som skattebetalare större eller mindre grad av insikter i allmänna ärenden och ansvarskänsla emot samhället, såväl det mindre, kommunen, som det större, riket.

Departementschefen är också inne på den tankegången, då han säger, att det är uteslutande till gagn för den kommunala förvaltningen, att hemmansägarnas inflytande i kommunerna stärkes. Vad som här är sagt om hemmansägarna på landet torde också kunna ha sin tillämpning på andra yrkesgrupper t. ex. fastighetsägare i stad, den högre bildningens eller den större erfarenhetens innehavare, den större skattebetalaren eller den mera kvalificerade över huvud taget.

Men detta vinnes icke genom att ge alla, som erlægga skatt till kommunen, d. v. s. i enlighet med det föreliggande förslaget, lika inflytande, — en röst, varken mer eller mindre — och ännu mindre genom den ytterligare radikaliserings av rösträtten, som från socialistiskt håll påyrkas.

Om man nu också erkänner, att den nuvarande röstskalan icke är fullt tillfredsställande, bl. a. därigenom att den på sina håll missgynnar hemmansägarna, och därför kan anse en viss reformering av denna röstskala önskelig, följer icke, att förslaget om lika rösträtt skulle vara en förbättring. Tvärtom.

Frågan om en omläggning av den kommunala rösträtten är emellertid av en så djupgående och betydelsefull natur, att den kräver ett mycket ingående studium och ett noggrannt överbärande av dess inne-

börd och konsekvenser såväl ifråga om dess kommunala som politiska del. Förslag härom få icke vara hastverk. Ett sådant omsorgsfullt prövande kan icke medhinnas under en arbetsfylld riksdags sista veckor. Då den kungl. propositionen i detta ärende lämnats till riksdagen så sent, att vid motionstidens utgång endast 14 dagar återstå av den tid riksdagen enligt laga ordning skulle vara samlad, och under denna återstående tid en mångfald viktiga ärenden ännu oavgjorda vila på riksdagens bord samt icke mindre än 210 kungl. propositioner den sista månaden av riksdagen remitterats till dess olika utskott, torde omöjligheten av att åt denna fråga ägna den prövning dess vikt kräver ligga i öppen dag.

På grund av vad sålunda anförts hemställes, att riksdagen måtte avslå kungl. propositionen nr 290.

Stockholm den 2 maj 1918.

David Norman.
